

Rózsáskert. (Szavalkönyv, összeállította Tordai Anyos. Szent-István-Társulat kiadása.) Tordai Anyos ezt írta kedves szavalkönyvének címe alá: a katolikus költészet java termékeiből. Minthogy azonban nincs tere elméleti fejtegetésekre, nem magyarázza meg, mit ért katolikus költészetten. Mert bizonyos, hogy van katolikus költészet, mint ahogy van protestáns költészet is, és pedig nemcsak abban a nagyon is egyszerű értelemben, hogy például a protestáns pap Tompa költészete protestáns, a katolikus Tárkányié meg katolikus. Katholicizmus is meg protestantizmus is világnézetet, bizonyosfajta életlátást, életérzést jelent, és ha bizonyos az, hogy az író világnézete minden művészi formálásnak egyik legelemibb, legmeghatározóbb principiuma, akkor kétségtelen, hogy a költő katolikus mivoltának meg kell látszania minden írása mélyén. Nem is volna nehéz kimutatni, hogy például Vörösmarty költészete velejében katolikus, mint ahogy például Arany János költészete félreismerhetetlenül protestáns.

Tordai — könyvének anyaga után ítélve — háromféle költői csoportot foglal össze a katolikus költészet gyűjtőneve alá. Anyagának legértékesebb része azokból a költőkből kerül ki, akik a szó legigazibb, legmélyebb értelmében katolikus költők, vagyis akiknek minden alkotása egy katolikus értelemben vett, sub specie Dei életlátásból fakad, amilyen például a régi irodalomban Zrinyi, vagy a XIX. századi lírában Mindszenty Gedeon, és akiknek csoportja a legújabb magyar költészetben számban is, értékben is olyan tekintélyesen meggyapadott. Tordai antológiájának második rétege azokból a költőkből kerül ki, akiknek a katolicizmushoz csak annyi közük van, hogy a katolikus érzés és gondolatkörből, mint a hatásos költői motívumok gazdagon kínálkozó tárházából, egyszerű-másszor ügyes ökonómiával költői témákat merítettek (Várad Antal, Endrődi Sándor). Végül bőséggel találunk ebben a könyvben olyan verseket, amelyeket finomlelkű és nagybuzgalmú dilettánsok írtak, sok jóakarattal, sok áhítattal, de kevesebb költői tehetséggel. A belsejük szerint ilyen lényegesen

különböző elemeknek ez az összekeverése tisztán irodalmi szempontból természetesen nem válik javára a könyv értékének. Tordai célja azonban megkívánta ezt. Ez a könyv tisztán gyakorlati célokat szolgál: a vallásos ünnepelekre akar értékes programot adni: „Nem ú. n. anthológiát gyűjtöttem össze a vallásos költészet java termékeiből — írja —, hanem praktikus *szavalkönyvet* igyekeztem szerkeszteni. Ez a cél mentse itt-ott az esztétikai szempont sérelmét; ez magyarázza egy-egy szerző műveinek aránytalan számát; ez a tárgy, a hangulat, az érzés, általában a belső tartalom különbözőségeit.”

Ezt a célt pedig ez a kis könyv derekasan eléri. Tordait kiművelt ízlése, művészi érzéke megóvta attól, hogy egészen értéktelen darabok kerüljenek gyűjteményébe, nagy ambíciója és a szeretet, amellyel könyvét összeállította, sok elfeledett, folyóiratokban eltemetett érdekes anyagot összehozott vele. Hogy nagy súlyt vet a legújabb költészetre, hogy a kiforrott tehetségek mellett tért nyit a legfiatalabbaknak is, ez csak még érdekesebbé teszi munkáját. Ha Rózsáskertje csak félig is eléri, amit akar, és iskoláink, intézeteink ünnepeleiről kiszorítja a megszokott sok silányságot és ezeket az ünnepeket fölemeli a maga színvonalára, akkor az izlésnemesítésnek olyan szolgálatot tesz, amelyért az irodalom embere és a pedagógus is csak halás lehet. S.

Regényfordítások. (Wells, Löns, Loti, Rosny, Lasswitz, Kipling, Sven Hedin, Sheehan Patrik, H. Bordeau.) Kilenc külföldi regényről kell beszámolnom. Előre megvallom, kissé zavarba ejtett ez a sokféleség s mikor az utolsó kötetet letettem, furesza zsbongás kavargott fejembem, mint-ha múzeumból vagy valami irodalmi nagyvásárról jöttem volna. Hiszen mióta mesterséges sorompók korlátoznak, a külföldi irodalmak termékeihez is oly nehezen juthatunk. Pedig hát ha idegenekről beszélünk, ismernünk kell multjukat, legfontosabb műveiket, a kort, melyben élnek, elődeiket, akiből kinőttek stb. Most aztán írjon az ember egy német, egy angol, egy ír, egy francia! regényről! Szerencsére nem ismeretlen előttünk egyiknek írója